

Tjänsteställe, handläggare
Hälsovalsenheten, RegionkanslietGabriel
Stenström

Sammanträdesdatum
2025-01-29

FöredragningsPM
Dnr: 24RS2584

Organ
Regionstyrelsen

Översyn av Krav- och kvalitetsboken för Hälsoval Örebro län

Förslag till beslut

Regionstyrelsen föreslår regionfullmäktige besluta

att godkänna förslag till "Huvudsakliga villkor för Hälsoval Örebro län, 2024-10-09", samt

att under förutsättning att regionfullmäktige godkänner förslaget till "Huvudsakliga villkor...", mot bakgrund av detta och tidigare av styrelsen godkänd rapport om "Revidering av Krav- och kvalitetsboken inför 2025", ge regiondirektören i uppdrag att till styrelsen lägga förslag på reviderad Krav- och kvalitetsbok.

Sammanfattning

På uppdrag av regionstyrelsen genomfördes under 2024 en översyn av Krav- och kvalitetsboken för Hälsoval Örebro län, som är Region Örebro läns vårdval inom primärvård. Översynen föreslog att den ekonomiska ersättningsmodellen ändras, att barnhälsovård och mödrahälsovård blir tilläggsuppdrag samt att kravet minskas på hur många timmar som mindre vårdcentraler behöver vara öppna.

Förändringarna förutsätter att regionfullmäktige ändrar de huvudsakliga villkoren för Hälsoval Örebro län. Översynen lämnade därför ett förslag på nytt beslut om huvudsakliga villkor, som skulle göra ovanstående förslag möjliga att införa.

När förslaget om nytt beslut om huvudsakliga villkor behandlades av regionfullmäktige 2024-12-09 beslutades att ärendet med stöd av kommunallagens regler om minoritetsåterremiss, skulle återremitteras till regionstyrelsen för

Tjänsteställe, handläggare
Hälsovalsenheten, Regionkansliet Gabriel
Stenström

Sammanträdesdatum
2025-01-29

FöredragningsPM
Dnr: 24RS2584

komplettering enligt bilaga § 161:1. Kompletteringen redovisas i detta PM under rubriken Ärendebeskrivning. Förslaget till nytt beslut om huvudsakliga villkor kvarstår oförändrat.

Ärendebeskrivning

Enligt förslaget till nytt beslut om huvudsakliga villkor ska det när det gäller den ekonomiska ersättningsmodellen inte längre finnas någon fast fördelning mellan hur stor del av ersättningen till vårdcentralerna som ska bero på antalet listade (kapiteringsersättning) och hur stor del av ersättningen som ska bero på vårdcentralens prestation. Enligt förslaget ska det inte heller längre anges vilka delar av primärvården som ska ingå i vårdcentralernas obligatoriska uppdrag. Slutligen ska kravet på hur många timmar som vårdcentralerna behöver ha öppet tas bort från de huvudsakliga villkoren.

Nedan kommenteras de önskemål om kompletteringar som framfördes i yrkandet om återremiss:

Delat vårdvalssystem

Det nationella regelverket för vårdval inom primärvården gör det möjligt för en region att ha olika vårdval för olika geografiska delar av en region. Det skulle alltså vara möjligt att till exempel ha ett vårdval för invånare i städer, och ett annat vårdval för invånare på landsbygd. I den omvärldsbevakning som genomfördes i samband med översynen av Krav- och kvalitetsboken har dock inga exempel hittats på regioner som på detta sätt infört olika vårdval inom en region.

Det förefaller finnas flera nackdelar med separata vårdvalssystem för primärvård inom samma region. Det är svårt att ställa olika krav på aktörerna i de olika vårdvalen, och samtidigt kunna garantera alla regionens invånare en jämlik vård. Om aktörerna i det ena vårdvalet bara behöver erbjuda en begränsad primärvård, så behöver patienterna kunna vända sig till aktörer i båda vårdvalen för att få en fullständig primärvård. Dubbla vårdvalssystem riskerar också att försvåra samarbete med andra vårdgrannar som sjukhus och psykiatri. Ett ytterligare vårdvalssystem genererar dessutom en ökad administration genom att system för ekonomisk ersättning och uppföljning skulle behöva vara separerade mellan vårdvalen.

Till saken hör också att det är möjligt att ge olika ekonomisk ersättning till vårdcentraler inom ett vårdvalssystem, beroende på var de finns geografiskt.

Tjänsteställe, handläggare
Hälsovalsenheten, Regionkansliet Gabriel
Stenström

Sammanträdesdatum
2025-01-29

FöredragningsPM
Dnr: 24RS2584

Exempel på det är de två geografiska tillägg som finns i den nuvarande Krav- och kvalitetsboken.

Förslaget om ersättning premierar friska patienter

Målsättningen med att slopa den nuvarande fasta fördelningen mellan kapiteringsersättning och prestationsbaserad ersättning är att förstärka den tillitsbaserade styrningen. Detta är en utveckling som redan pågår i många andra regioner där kapiteringsersättningens andel är större än den nu är inom Hälsoval Örebro län.

Genom att öka den tillitsbaserade styrningen och minska detaljstyrningen förbättras möjligheterna för vårdcentralerna att ge vård efter behov. Dessutom innebär en sådan utveckling minskad administrationen och ökad ekonomisk förutsägbarhet för aktörerna inom vårdvalet.

Kapiteringsersättningen kan i sin tur konstrueras för att ge vårdcentralerna olika mycket ersättning för olika patientgrupper. Hur den ska vara konstruerad regleras i Krav- och kvalitetsboken. Den nuvarande kapiteringsersättningen ger vårdcentralerna dubbelt så hög ersättning för patienter som fyllt 65 år, jämfört med de som inte har det (patienter 5-64 år). Ersättningen för patienter som fyllt 80 år är nästan fyra gånger så hög som för de mellan 5 och 64 år.

Genom att minska den prestationsbaserade ersättningen för besök blir det mer inkomstbringande för vårdcentralerna att prioritera patienter som betalar avgift för besöken. Detta under förutsättning att vårdcentralerna får behålla patientavgifterna. Med en mer tillitsbaserad styrning behöver därför uppföljningen av aktörerna i vårdvalet vara än mer inriktad på att de följer medicinska prioriteringar när besökstiderna fördelas.

Enligt förslaget till nya huvudsakliga villkor ska den ekonomiska ersättningen till vårdcentralerna till allra största delen bero på invånarnas val av vårdcentral (kapiteringsersättning). Den exakta fördelningen mellan kapiteringsersättning och prestationsbaserad ersättning kommer sedan att regleras i Krav- och kvalitetsboken. Där kommer den att kunna förändras om uppföljningen av aktörerna visar att det finns behov av det. Även frågan om vårdcentralerna ska få behålla patientavgiftsintäkter eller ersättas på annat sätt, kommer att regleras i Krav- och kvalitetsboken.

Ekonomiska modeller och avgifter

Tjänsteställe, handläggare
Hälsovalsenheten, Regionkansliet Gabriel
Stenström

Sammanträdesdatum
2025-01-29

FöredragningsPM
Dnr: 24RS2584

Hur mycket pengar som ska fördelas inom Hälsoval Örebro län regleras inte i de huvudsakliga villkoren, utan i regionfullmäktiges årliga budgetbeslut. Nivån på de avgifter som patienter ska betala för sina besök och för de besök som de uteblir ifrån regleras inte heller i de huvudsakliga villkoren, utan i regionens avgiftsbeslut.

Förbättrade arbetsvillkor och minskad administration

Med en mer tillitsbaserad styrning för Hälsoval Örebro län minskar de administrativa kraven och vårdcentralernas chefer får större möjligheter att anpassa verksamheten efter lokala behov.

Den centrala enheten för 1177 Direkt som nämns i återremissyrkandet styrs inte av Krav- och kvalitetsboken utan är en enhet som de regiondrivna vårdcentralerna har valt att bygga upp. De privata vårdcentralerna ingår inte i den centrala enheten utan har sina egna ingångar till 1177 Direkt och sköter enbart sina egna listade patienter.

Öppettider och bemanning behöver en djupare analys

Enligt förslaget till nya huvudsakliga villkor ska det nuvarande kravet på minst 45 timmars öppethållande för alla vårdcentraler slopas. Hur mycket vårdcentralerna minst ska vara öppna kommer istället att enbart regleras i Krav- och kvalitetsboken. Om kraven på öppethållande förändras behöver konsekvenserna av förändringen att följas upp, för att säkerställa att den inte försämrat vården för patienterna.

Digitala verktyg och uppföljning

Vilka digitala verktyg som vårdcentralerna ska erbjuda sina patienter regleras inte i de nuvarande huvudsakliga villkoren, och heller inte i förslaget till nya huvudsakliga villkor. Enligt den nuvarande Krav- och kvalitetsboken ingår det i vårdcentralernas uppdrag att patienterna ska kunna få tillgång till både fysiska och digitala besök. Det framgår även att patienterna ska få del av de grundläggande digitala e-tjänsterna som erbjuds nationellt via Inera (som ägs av landets regioner och kommuner).

Hållbar arbetsmiljö genom listningstak

Enligt hälso- och sjukvårdslagen ska aktörerna i ett vårdval för primärvård ha rätt att begära ett listningstak. En sådan möjlighet finns därför i Krav- och kvalitetsboken.

Tjänsteställe, handläggare
Hälsovalsenheten, Regionkansliet Gabriel
Stenström

Sammanträdesdatum
2025-01-29

FöredragningsPM
Dnr: 24RS2584

En begäran om listningstak ska prövas av regionen, som enligt lagen bara får avslå den helt eller delvis om det finns särskilda skäl. Frågan har dock hittills inte aktualiserats av någon av aktörerna inom Hälsoval Örebro län.

De listningstak som andra regioner infört har i regel varit tidsbegränsade. En trolig förklaring till det är att regionerna är skyldiga att erbjuda alla invånare primärvård. Den möjligheten försvåras kortsiktigt av ett listningstak.

För att långsiktigt säkerställa en hållbar arbetsmiljö inom primärvården krävs fler specialistutbildade allmänläkare. Hälso- och sjukvårdsnämnden har därför i verksamhetsplanen för 2025 beslutat att ett långsiktigt arbete ska starta för att uppnå en läkare per 1 100 listad patient på vårdcentral.

En jämlig redovisning samt ekonomiska ersättningar avseende privata vårdgivare

Grundläggande för Hälsoval Örebro län är att alla aktörer ska behandlas lika. Detta gäller oavsett om en vårdcentral drivs av en privat vårdgivare eller av Region Örebro län. Samtliga vårdcentraler redovisas också på samma sätt i de redovisningar som lämnas till regionstyrelsen.

En viktig del i att behandla alla aktörer lika, är att de ekonomiska ersättningarna till vårdcentralerna ska vara lika för alla. De undantag som sker, till exempel genom geografiska ersättningar, ska vara oberoende av vilken aktör som driver vårdcentralen. I praktiken kommer dock de ekonomiska villkoren alltid att skilja sig åt mellan vårdcentralerna beroende på en rad faktorer, till exempel om vårdcentralen ingår i en större organisation eller inte.

Målsättningen för Hälsoval Örebro län är att de ekonomiska ersättningarna ska vara tillräckliga för att uppfylla de krav som ställs på aktörerna. Att ersätta privata aktörer för underskott är inte aktuellt.

Konsekvenser för miljö-, barn- och jämställdhetsperspektiven

Beslutet får inga uppenbara konsekvenser ur de aktuella perspektiven.

Ekonomiska konsekvenser

Beslutet får inga ekonomiska konsekvenser.

Tjänsteställe, handläggare
Hälsovalsenheten, Regionkansliet Gabriel
Stenström

Sammanträdesdatum
2025-01-29

FöredragningsPM
Dnr: 24RS2584

Beslutsunderlag

FöredragningsPM regionstyrelsen 2025-01-29 angående översyn av Krav- och kvalitetsboken för Hälsoval Örebro län

Huvudsakliga villkor beslutade 2009

Förslag till nya huvudsakliga villkor

Jämförelse mellan det befintliga beslutet om huvudsakliga villkor och förslaget till nya huvudsakliga villkor

Rickard Simonsson
Regiondirektör

Skickas till:
Regionfullmäktige